

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи
 Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 26 » 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ТА АРХІТЕКТУРА ХХ – ХХІ ст.

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

освітнього рівня другого (магістерського)

освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>24 86/20</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« »	20 <u>20</u> р.

Київ – 2020

Розробник: Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 7 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«___» _____ 2020 р.

Гарант освітньо-професійної програми
023.00.01 «Образотворче мистецтво» Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму перевірено
«___» _____ 2020 р.

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисципліни	обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120			
Курс	5			
Семестр	9	10	9	10
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1	1	1
Обсяг кредитів	2	2	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60	60	60
Аудиторні	16	16	8	8
Модульний контроль	4	4	-	-
Семестровий контроль	-	-	-	-
Самостійна робота	40	40	52	52
Форма семестрового контролю	-	Залік	-	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Образотворче мистецтво та архітектура ХХ-ХХІ ст.» – надати студентам комплексне уявлення про особливості художнього процесу ХХ – початку ХХІ ст., основні етапи розвитку зарубіжної архітектури та образотворчого мистецтва в контексті історико-культурних зрушень епохи, ознайомити з провідними мистецькими течіями та їх специфікою. Курс спрямований на формування у студентів цілісного уявлення про розмаїтий культурний простір Новітнього часу.

Завдання курсу:

- засвоєння ключових понять і етапів розвитку мистецтва ХХ – початку ХХІ ст.;
- виявлення основних закономірностей формування й розвитку архітектурних напрямків ХХ ст.
- знайомство з іменами провідних архітекторів і художників, їх творчими пошуками;
- розвиток активного зацікавлення сучасним художнім процесом і навичок контекстуального аналізу творів сучасного мистецтва та архітектури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Світоглядна: здатність показати усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань; здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю; знання і розуміння предметної області і розуміння професії; здатність до

		абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей; здатність бути критичним та самокритичним
	ЗК 2	Громадянська: здатність діяти на підставі етичних суджень; здатність працювати у команді; уміння мотивувати людей і досягати спільних цілей; здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності; здатність взаємодіяти з іншими людьми у конструктивному ключі, навіть при вирішенні складних питань; відповідально ставитися до завдань і обов'язків
	ЗК 3	Комунікативна: здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою; здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою; здатність до фахового спілкування з непрофесіоналами в галузі
	ЗК 4	Інформаційна: здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; здатність до розроблення і управління проектами; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології
	ЗК 5	Науково-дослідницька: здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність генерувати нові ідеї (креативність)
	ЗК 6	Самоосвітня: Здатність навчатися та самонавчатися; здатність працювати автономно
	ЗК 7	Універсальна: здатність до планування та розподілу часу; здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми; здатність застосовувати знання на практиці; здатність приймати обґрунтовані рішення; можливість взяти на себе ініціативу та змінювати дух підприємництва й допитливості; здатність оцінювати і підтримувати якість роботи; здатність адаптуватися та діяти в нових ситуаціях і впоратися з тиском
Фахові компетентності (ФК)	ФК 2	Естетико-культурологічна: здатність до естетизації середовища та активної участі у соціокультурному житті; здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці.
	ФК 3	Особистісно-креативна: здатність до самостійного прийняття сміливих рішень, генерування нових оригінальних ідей для досягнення творчих цілей; здатність до самокритики задля бажання досягти успіху.
	ФК 4	Художньо-творча: здатність до самостійної науково-дослідницької, організаційної діяльності у галузі: станкового живопису, вільної та друкованої графіки, рекламного та виставкового дизайну, художньої кераміки та скла.
	ФК 7	Практична: здатність застосовувати здобуті знання на практиці, розв'язувати складні задачі в галузі виставкової, галерейної, мистецької, викладацької діяльності

3. Результати навчання за дисципліною

Студент повинен знати:

- закономірності історико-культурного процесу ХХ ст. та їх вплив на трансформацію мистецького середовища;
- основні етапи розвитку архітектури і образотворчого мистецтва Новітнього часу;
- твори провідних митців ХХ – початку ХХІ ст.

вміти:

- орієнтуватися в основних напрямках розвитку архітектури і образотворчого мистецтва ХХ – початку ХХІ ст.;
- фахово, з використанням мистецтвознавчої термінології аналізувати архітектурні об'єкти та мистецькі твори провідних майстрів ХХ – початку ХХІ ст.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність діяти в соціумі з урахуванням світоглядних орієнтирів інших членів суспільства, навчатися й працювати
ПРН 2	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на соціальні проблеми, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 3	Володіння методами міжособистісних комунікацій, дотримуючись норм толерантності. Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 4	Володіння знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, здатність застосовувати їх у професійній діяльності.
ПРН 5	Здатність вести мистецьку діяльність, знання особливостей художньої мови.
ПРН 6	Здатність до навчання й самостійної науково-дослідної діяльності
ПРН 7	Знання сучасних наукових досягнень, у тому числі міждисциплінарній галузі, здатність вести самостійну дослідницьку діяльність у галузі мистецтва на базі отриманих знань з фахових дисциплін
ПРН 9	Уміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
ПРН 10	Уміння генерувати та втілювати нові оригінальні ідеї для досягнення творчих цілей. Готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських митців.
ПРН 11	Уміння вести як індивідуальну, так і брати участь у колективній експозиційній, галерейній, музейній діяльності, створювати творчі проекти, метою яких є демонстрування мистецького потенціалу країни на міжнародній арені, ознайомлення з вітчизняним культурним спадком світової спільноти
ПРН 12	Уміння працювати з об'ємною, правдоподібною та суперечливою інформацією, критично оцінювати інформацію, використовувати власний досвід, відомості з суміжних галузей
ПРН 14	Уміння реалізовувати на практиці власну концепцію творчого проекту,

	користуючись передовим досвідом зарубіжних і вітчизняних колег, застосовувати на практиці теоретичні знання, отримані під час навчання, а також власний досвід
ПРН 15	Володіння навичками вести професійну діяльність, прийомами професійного спілкування, нести соціальну відповідальність за результати своєї професійної праці
ПРН 16	Уміння рахуватися з соціальними нормами та правами інших людей, прагнути до повсякчасного та максимального розгортання життєвого потенціалу власної особистості
ПРН 17	Уміння особистості взаємодіяти з оточуючим соціальним середовищем, будувати партнерські стосунки, здатність до кооперації, достатній рівень комфортності для того, щоб не йти врозріз з вимогами суспільства

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.							
Тема 1. Хронологія і термінологічний апарат. Витоки нової архітектури. Архітектура і фігуративне мистецтво 10-х-20-х років.	14	2	2				10
Тема 2. Абстрактне мистецтво 10-х–20-х років. Дадаїзм. Функціоналізм в архітектурі і дизайні.	14	2	2				10
Тема 3. Органічна архітектура 30-х–50-х років. Стил ь ар деко в архітектурі та образотворчому мистецтві.	14	2	2				10
Тема 4. Тоталітарне мистецтво: Німеччина, Італія, СРСР.	14	2	2				10
<i>Модульний контроль</i>	4						
Разом	60	8	8				40
Змістовий модуль II. Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст.							
Тема 5. Образотворче мистецтво та архітектура 1950-60-х рр. Друга хвиля модернізму.	14	2	2				10
Тема 6. Мистецтво постмодернізму. Перший етап (1975-1990).	14	2	2				10
Тема 7. Мистецтво постмодернізму. Другий етап (1990-2000).	14	2	2				10
Тема 8. Тенденції розвитку архітектури та візуального мистецтва на початку XXI ст.	14	2	2				10
<i>Модульний контроль</i>	4						
Разом	60	8	8				40
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							

<i>Усього</i>	120	16	16				80
---------------	------------	-----------	-----------	--	--	--	-----------

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.							
Тема 1. Хронологія і термінологічний апарат. Витоки нової архітектури. Архітектура і мистецтво 10-х-20-х років.	15	2					13
Тема 2. Абстрактне мистецтво 10-х–20-х років. Дадаїзм. Функціоналізм в архітектурі і дизайні.	15		2				13
Тема 3. Органічна архітектура 30-х–50-х років. Стил ь ар деко в архітектурі та образотворчому мистецтві	15	2					13
Тема 4. Тоталітарне мистецтво. Німеччина. Італія, СРСР.	15		2				13
<i>Модульний контроль</i>	-						
Разом	60	4	4				52
Змістовий модуль II. Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст.							
Тема 5. Образотворче мистецтво та архітектура 1950-60-х рр. Друга хвиля модернізму.	15	2					13
Тема 6. Мистецтво постмодернізму. Перший етап (1975-1990).	15		2				13
Тема 7. Мистецтво постмодернізму. Другий етап етап (1990-2000).	15	2					13
Тема 8. Тенденції розвитку архітектури та візуального мистецтва на початку XXI ст.	15		2				13
<i>Модульний контроль</i>	-						
Разом	60	4	4				52
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							
<i>Усього</i>	120	8	8				104

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.

Тема 1. Хронологія і термінологічний апарат. Витоки нової архітектури. Архітектура і мистецтво 10-х-20-х років. Раціоналізм. Кубізм. Фовізм. Експресіонізм. Футуризм (2 год.).

Періодизація мистецтва XX ст. Перший етап (1900-ті – початок 1940-х

pp.) – модернізм, поява перших авангардистських художніх угруповань: фовізм, експресіонізм, кубізм (1905), футуризм (1907), абстракціонізм (1910), дадаїзм (1916), сюрреалізм (1920). Спектр архітектурних напрямків модернізму: функціоналізм (1920-1930-ті pp.); експресіонізм (1920-1930-ті pp.), ар деко (1920-1930-ті pp.).

Другий етап (1940 – середина 1970-х pp.) – «другий авангард», що включає основні напрями: абстрактний експресіонізм, мінімалізм, поп-арт, гіпер-реалізм, оп-арт, концептуальне мистецтво. В архітектурі – неокласицизм (кінець 1950-х pp.), неоекспресіонізм (1950-1970-ті pp.).

Третій етап (середина 1970-х – кінець ХХ ст.) – постмодернізм, до якого належать напрями: граффіті, акціонізм, трансавангард, відеоарт. Архітектурні пошуки в цей період зупиняються на постмодерні як єдиній стильовій лінії: перший етап – 1975 – 1990-ті; другий етап – 1990-ті – 2000-ні (напрями – хайтек, деконструктивізм).

Термінологічний апарат. Авангард, модернізм, постмодернізм. Культурно-історичні доміанти, що спричинили зміни в мистецтві ХХ ст.: науково-технічна революція; світові війни; демократизація суспільства; комерціалізація культури.

Витоки нової архітектури. Історизм, як метод архітектурного мислення; різноманітність його проявів в архітектурі різних країн. Критика еkleктизму в теоретичних працях (Джон Рьоскін; Вільям Морріс; Готфрід Земпер; Луїс Салліван).

Європейські варіанти стилю «модерн». Нові принципи просторової організації будівель і відмова від історичних цитат в декорі. Провідні майстри: Віктор Орта (Особняк Тасселя, Брюссель, Бельгія (1892-1893), Анрі Ван де Вельде, Отто Вагнер, Чарльз Макінтош, Антоніо Гауді.

Пошуки нової архітектурної мови. Чикагська школа (1880-ті–1900-ті pp.): нові принципи спорудження багатопверхових конторських будівель із використанням легкого і міцного сталюого каркаса і великих віконних площин. Уільям Ле Барон Дженні (1832-1907), The Home Insurance Building (Будинок домового страхування) – перший в світі хмарочос (1885 – знесений у 1931 р.).

Луїс Салліван (1856-1924), Будівля Аудиторії в Чикаго (1886-1889); будівля Уейнрайта в Сент-Луїсі (1890-1891). Салліван-центр – универмаг «Карсон, Пірі, Скотт» (1894-1895).

Архітектура раціоналізму. Адольф Лоос (1870-1933) есе «Орнамент чи злочин» (1908). Будинок Штейнера, Відень (1910), будинок Мюллера, Прага, Чехія (1928-1930), Будинок Goldman & Salatsch (Гольдман і Залач), Відень (1910-1912). Пітер Беренс (186-1940), Турбінний цех (1908-1909).

Кубізм (з 1907 р.). Пабло Пікассо «Авіньонські діви» (1907).

Фовізм (від французького слова *fauves* – хижакі). Анрі Матісс (1869-1954), «Танець», «Музика» (1910); Андре Дерен, Альбер Марке, Жорж Руо, Моріс де Вламінк, Кеес ван Донген.

Амедео Модільяні (1884-1920).

Експресіонізм в архітектурі Європи (Ганс Пельціг; Фріц Хьогер; Еріх Мендельсон). Рудольф Штейнер (1861 – 1925), Гетеанум, Дорнах, Швейцарія (1913). Експресіонізм в живописі: творчість Егона Шиле, Еріха Хеккеля, Макса Пехштейна.

Футуризм. Маніфест футуризму Ф. Т. Марінетті (1909). Ідея зміни майбутнього світу засобами мистецтва та науково-технічного прогресу. Джакомо Балла, Джіно Северіні, Умберто Боччоні. Лідер футуризму в архітектурі – Антоніо Сант Еліа (1888-1916). Проект-фантазія «Нове місто» (1914), «Маніфест архітектури футуризму» (1914).

Основні поняття: модерн, авангард, модернізм, постмодернізм, раціоналізм, фовізм, кубізм, експресіонізм.

Семінар 1. Робота з текстом: М. Герман, гл. I. Мистецтво модернізму. Витоки.

Література основна: 1,3,5

Література додаткова: 9,12,13,14

Додаткові ресурси: 1, 4, 5

Тема 2. Абстрактне мистецтво 10-х–20-х років. Дадаїзм.

Функціоналізм в архітектурі і дизайні (2 год.)

Абстракція як одна з універсальї мистецтва Новітнього часу. Виразність форми та кольору як таких. Творчі пошуки В. Кандинського, його праця «Про духовне в мистецтві» (1910). Супрематизм. Неопластицизм та угруповання «De Stijl»: Піт Мондріан (1872-1944), Тео ван Дусбург (1883-1931), Герріт Рітвельд (1888-1964), Будинок Шредер, Утрехт, Нідерланди (1924).

Скульптура Костянтина Бранкузі (1876-1957).

Дадаїзм (1914-1924). Мистецтво абсурду. Організатор руху – Трістан Тцара. Основні принципи мистецтва дада. Творчість Марселя Дюшана та «реді-мейд». Франсіс Пікабіа, Ман Рей, Ханс Арп, Курт Швіттерс.

Архітектура функціоналізму. Школа «Баухауз», Вальтер Гропіус, Ле Корбюзьє, Якобус Йоханнес Ауд, Людвіг Міс ван дер Рое, Бруно Таут. Естетика пуризму в живописі (1918): Ле Корбюзьє, Озанфан.

Основні поняття: абстракція, нефігуративне мистецтво, неопластицизм, угруповання «Стиль», дадаїзм, «реді-мейд», мерц-мистецтво.

Семінар 2. Архітектори і дизайнери: Ле Корбюзьє, Ейлін Грей.

Література основна: 1,3,5

Література додаткова: 8,10,11

Додаткові ресурси: 1, 4

Тема 3. Органічна архітектура 30-х – 50-х років.

Стиль ар деко в архітектурі та образотворчому мистецтві (2 год.).

Органічна архітектура Френка Ллойда Райта (1869–1959). Специфіка

творчого метода, простір і пластика. «Будинки прерій» (1900-1917): будинок Мартіна, Буффало (1903-1905), будинок Робі, Чикаго (1909). «Будинок над водоспадом», Беар Ран, шт. Пенсильванія (1935). Музей Соломона Гугенхайма, Нью Йорк (1943-1959).

Основні художні принципи і стилістичні особливості архітектури ар деко. Спроба створення нового універсального і синтетичного «стилю епохи» через поєднання новітніх течій і культур стародавніх цивілізацій. Оздоблення інтер'єрів. Архітектура США, Канади: Джон Уолтер Кросс General Electric Building at 570 Lexington Avenue, Нью Йорк (1931); Вільям ван Ален Крайслер-билдинг (Chrysler Building), Нью-Йорк (1930). Маккрау-Хілл-білдинг, Нью-Йорк, Раймонд Худ (1929), Емпайр-Стейт-билдинг (архітекторы Шрив, Лемб и Хармон, 1931), Крайслер-билдинг (архітектор ван Елен, 1929).

Живопис Тамари Лемпицької. Авторський стиль Джорджо Моранді (1890-1964).

Основні поняття: органічна архітектура, будинки прерій, ар деко.

Семінар 3. Стиль ар деко: скульптура Дмитра Чипаруса, плакати Кассандра.

Література основна: 1,3,5

Література додаткова: 3,14

Додаткові ресурси: 1,4

Тема 4. Тоталітарне мистецтво. Німеччина, Італія, СРСР (2 год.).

Термін «тоталітарне мистецтво». Загальні закономірності у розвитку мистецтва Італії, Німеччини та СРСР 30-х-50-х років ХХ століття. Естетика École des Beaux-Arts як основа архітектури соціалістичного реалізму в СРСР і тієї версії неокласики, що стала офіційним стилем гітлерівської Німеччини та Італії правління Муссоліні. Ознаки тоталітарного мистецтва. Мистецтво та пропаганда; державний контроль над сферою культури. Відмова від розмаїття художніх мов, прагнення до уніфікації. Всесвітня виставка 1937 р.: павільйони СРСР та Німеччини.

Соціалістичний реалізм як головний і єдиний напрямок офіційного мистецтва СРСР. Архітектори: Олексій Щусев, Борис Іофан. Живопис О. Герасімова. Неофіційне мистецтво: П. Філонов, Я. Черніхов.

Мистецтво Третього рейху. Архітектура: Пауль Людвіг Троост (1878-1934) будинок мистецтв, Мюнхен (1933-1937), Альберт Шпеер (1905-1981), Цеппеліновські поля, Нюрнберг (1934). Виставка «Дегенеративне мистецтво» (1937). Олександр Канольдт (1881-1939).

Новеченто – мистецтво періоду фашизму в Італії. Архітектура: Джузеппе Терраньї, Марчелло Пьячентині, Палац Римської цивілізації («Квадратний Колізей») (1937).

Основні поняття: тоталітарне мистецтво, соціалістичний реалізм, неофіційне мистецтво, новеченто.

Семінар 4. Формули Павла Філонова, конструкції Якова Черніхова.

Література основна: 1,3,5

Література додаткова: 3,4,6

Додаткові ресурси: 4,5

**Змістовий модуль II. Образотворче мистецтво та архітектура
II половини XX ст.**

Тема 5. Образотворче мистецтво та архітектура 1950-60-х рр. (2 год.)

Специфічні риси розвитку зарубіжного мистецтва і архітектури другої половини XX ст. Поляризація архітектурних парадигм після закінчення Другої світової війни. Модернізм буржуазних демократій проти історизму країн соціалістичного табору.

Після Другої світової війни відбувається фундаментальний стильовий розрив між країнами Заходу і соцтабору. Модернізму, що переживає розквіт в США, протистоить архітектура-репрезентація тоталітарних ідеологій. Архітектурні теоретичні концепції Людвіга Міс ван дер Роє.: структурна граматики архітектури як індивідуальна версія універсального архітектурного ордеру XX століття.

Необруталізм: творчість Елісон і Пітера Смітсонів, Оскара Німеєра, Кензо Танге. Живопис мінімалізму: Сол Ле Витт, Дональд Джадд. «Art Brut». Арте повера. Поп-арт і творчість Девіда Хокні.

Основні поняття: необруталізм, мінімалізм, Арте повера, «Art Brut».

Семінар 4. Робота з текстом. Стаття Вальтера Беньяміна «Твір мистецтва в епоху його технічного відтворення» (1935).

Література основна: 5

Література додаткова: 12, 14

Додаткові ресурси: 1,4,5

Тема 6. Мистецтво постмодернізму. Перший етап (1975-1990).

Архітектура, живопис, дизайн. (2 год.).

Процесуальні види мистецтва: хепенінг, перформанс. Робота з простором – інсталяція, інвайромент. Нові технології і мистецтво. Зародження і розвиток відео-арту. Мистецтво і природній простір: ленд-арт.

Постмодернізм як стиль і як загальна культурна парадигма 1970-х років. Нове ставлення до історії, до ідеї перебудови світу: «Ми живемо в добу, коли всі слова вже сказані» (С. Аверинцев). Архітектура постмодернізму 1970-х-1990-х років (Чарльз Мур, Рікардо Боффіл, Робер Вентурі, Майкл Грейвс, Роберт Стерн, Рікардо Бофілл). Архітектура як простір і архітектура як символ.

Повернення до живопису. Трансавангард: Сандро Кіа, Франческо Клементе (Італія). Рух «Нових диких»: Георг Базеліц, Ансельм Кіфер, Зігмар Польке (Німеччина).

Постмодерн в дизайні: Філіп Старк (Франція), Гаєтано Пеше (Італія).

Концептуалізм (Джозеф Кошут (нар. 1945), Йозеф Бойс (1921-1986). Мистецтво як лінгвістичне дослідження і мистецтво в пошуках свободи від детермінованості світосприйняття мовою. Дематеріалізація твору мистецтва. Кіт Харінг (1958-1990), Жан-Мішель Баскія (1960-1988).

Основні поняття: постмодернізм, плюралізм, цитатність, ризома, трансавангард.

Семінар 6. Теоретичні роботи і проектна практика Роберта Вентурі. Трактат «Складність та протиріччя в архітектурі» (1966).

Література основна: 4,5

Література додаткова: 1,3,7,12,14

Додаткові ресурси: 1,2, 4

Тема 7. Мистецтво постмодернізму. Другий етап етап (1990-2000).

Хай-тек і деконструктивізм в архітектурі (2 год.).

Розвиток стилю хай-тек: історичні аналоги, витоки, генезис і розвиток. Архітектура Нормана Фостера. Органічний хай-тек: Сантьяго Калатрава.

Деконструктивізм, його культурні витоки та аналоги в гуманітарних науках. Пітер Ейзенман як головний теоретик деконструктивізму (Центр мистецтв університету Огайо в Колумбусі, США, 1983-1989). Звернення до спадщини архітектурного авангарду. Руйнування раціональної логіки та драматизація архітектурних мас; зміщення та невизначеність форм. Рем Колхас (нар.1944), Френк Геррі (Національний банк Нідерландів, Прага, Чехія, 1992-1995), Даніель Лібескінд (Єврейський музей, Берлін, 1989).

Екологічна архітектура: комплексне художнє проектування середовища з урахуванням екологічних факторів – збереження балансу між природою та історико-культурними загальнолюдськими і національними цінностями. Товрочість Ренцо Піано (Культурний центр імені Жана-Міра Ждібу в Нумеа, Нова Каледонія, 1998); Бей Юймїна (варіант імені - Йо Мінг Пей, 1917-2018), Музей ісламського мистецтва, Доха (Катар), 2008.

Інсталяції Метью Барні (нар. 1967). Інноваційна модель навчання коледжу Голдсміт і «Молоді британські художники» (УВА): розуміння основ концептуального мистецтва і розвиток особистості студента, підвищення рівня ініціативності, бажання створювати щось принципово нове, часто шокує публіку. УВА як флагман концептуалізму 90-х років: Демієн Хьорст, Сара Лукас (нар. 1962), Трейсі Емін (нар. 1963).

Основні поняття: хай-тек, деконструктивізм, екологічна архітектура.

Семінар 7. Робота з текстом. Генрі Флінт «Есе: концептуальне мистецтво» (1961) <https://badger-grol.livejournal.com/58437.html>.

Література основна: 1,4,5

Література додаткова: 1,2,5,6

Додаткові ресурси: 1, 4

Тема 8. Тенденції розвитку архітектури та візуального мистецтва на початку XXI ст. (2 год.).

Особливості архітектури початку XXI ст. Нелінійна, біонічна архітектура: Заха Хадід (1950-2016), Бернар Чумі (нар. 1944). Музейний комплекс на острові Saadiyat, Абу-Дабі (ОАЕ).

Мистецтво і бізнес: Д. Хьорст, Джеф Кунс, Бенксі.

Стакізм як реакція на творчість угруповання Молодих британських художників: Біллі Чайлдіш, Джессі Річардс.

Інтерактивне мистецтво. Залучення глядача у твір мистецтва та ідея інтерактивності як принцип побудови і побутування твору мистецтва (на прикладі колекції інтерактивних робіт «artintact», випущеної у 1990-х рр. Центром мистецтв і технологій в Карлсруе, Німеччина). Твір мистецтва як гра, як комунікативна дія, як особливим чином структурований архів. Особливості структурної організації та репрезентації смислів в інтерактивному мистецтві.

Основні поняття: візуальне мистецтво, нелінійна архітектура, інтерактивне мистецтво.

Семінар 8. Заха Хадід – архітектор, дизайнер, художник.

Література основна: 4,5

Література додаткова: 3,7,13,14

Додаткові ресурси: 1,3

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4
Відвідування практичних занять	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування лабораторних занять	1	Не передбачено навчальним планом			
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40
Робота на практичному занятті	10	Не передбачено навчальним планом			
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом			
Виконання завдань для самостійної роботи	5	10	50	11	55
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
	Разом	-	123	-	128
Максимальна кількість балів:		251			
Розрахунок коефіцієнта:		251 : 100=2,51			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

З метою ґрунтовного вивчення дисципліни завдання самостійної роботи складають замальовки творів запропонованих у таблиці видатних майстрів образотворчого мистецтва та архітекторів у форматі А5.

№ зп	Тема	Модуль І. Зміст завдання
1.	Хронологія і термінологічний апарат. Витоки нової архітектури. Архітектура і мистецтво 10-х-20-х років. Раціоналізм. Кубізм. Фовізм. Експресіонізм. Футуризм.	Замалювати: - Віктор Орта, Особняк Тасселя, Брюссель, Бельгія - Чарльз Макінтош, Хіл хаус - Адольф Лоос, Будинок Goldman & Salatsch - Еріх Мендельсон, Башта Ейнштейна
2.	Абстрактне мистецтво 10-х-20-х років. Дадаїзм. Функціоналізм в архітектурі і дизайні	Замалювати: - Скульптуру Костянтина Бранкузі - Герріт Рітвельд, Будинок Шредер, Утрехт - Ле Корбюзьє, Вілла Савой, Пуассі
3	Органічна архітектура 30-х-50-х років. Стил ь ар деко в архітектурі та образотворчому мистецтві	Замалювати: - Френк Ллойд Райт, «Будинок над водоспадом», Беар Ран, шт. Пенсильванія - Френк Ллойд Райт, Музей Соломона Гугенхайма, Нью Йорк
4	Тоталітарне мистецтво: СРСР, Німеччина, Італія.	Замалювати композиції творів таких архітекторів: - Пауль Людвіг Троост, будинок мистецтв, Мюнхен
№ зп	Тема	Модуль ІІ. Зміст завдання
1.	Образотворче мистецтво та архітектура 1950-60-х рр. Друга хвиля модернізму: скляна архітектура Міса ван дер Рое. Необруталізм. Арт-брют. Мінімалізм.	Замалювати: - Оскар Німеєр, Майдан Трьох Влад, місто Бразилія. - Луїс Кан, будівля парламенту. Даккеа Бангладеш
2	Мистецтво постмодернізму. Перший етап (1975-1990). Архітектура, живопис, дизайн. Концептуалізм	Замалювати: - Майкл Грейвс, Портленд-Билдинг, Портленд - Філіп Старк, «Соковита Саліф» - Роберт Вентурі, будинок Ванни Вентурі
3.	Мистецтво постмодернізму. Другий етап етап (1990-2000). Хай-тек і деконструктивізм в архітектурі.	Замалювати: - Сантьяго Калатрава, концертна зала Аудиторію-де-Тенеріфе - Норман Фостер, музичний центр, Гестхейд - Норман Фостер, хмарочос Сент-Мері Екс 30, Лондон
4.	Тенденції розвитку архітектури та візуального мистецтва на початку ХХІ ст.	Замалювати твори архітекторів: - Заха Хадід, Міжнародний центр культури і мистецтва «Мейсіху», Чанша, Китай - Заха Хадід, Культурний центр імені Гейдара Алієва, Баку - Рем Колхас, Публична бібліотека, Сіетл

Критерії оцінювання: головними критеріями оцінювання визначено наступні позиції: точне відтворення пропорцій – 2 бали, виконання в кольорі, підписи на звороті (автор, держава, назва, дата створення) – 2 бали, охайність подачі – 1 бал.

6.3. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.*

Модульний контроль проводиться у вигляді бліц-тесту: студентам демонструється 25 зображень творів мистецтва згідно програми курсу. Необхідно записати прізвище автора і назву твору. Кількість балів визначається за кількістю правильних відповідей.

6.4. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання*

Семестровий контроль навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» передбачений в 10 семестрі у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.5. *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю*

Семестровий контроль навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» передбачений в 10 семестрі у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
Fx	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни «Образотворче мистецтво та архітектура XX – початку XXI ст.»

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст				Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Хронологія і термінологічний апарат. Витоки нової архітектури. Архітектура і фігуративне мистецтво 10-х-20-х років.	Абстрактне мистецтво 10-х–20-х років. Дадаїзм. Функціоналізм в архітектурі і дизайні.	Органічна архітектура 30-х–50-х років. Стиль ар деко в архітектурі та образотворчому мистецтві	Тоталітарне мистецтво: Німеччина, Італія, СРСР.	Образотворче мистецтво та архітектура 1950-60-х рр. Друга хвиля модернізму.	Мистецтво постмодернізму. Перший етап (1975-1990).	Мистецтво постмодернізму. Другий етап (1990-2000).	Тенденції розвитку архітектури та візуального мистецтва на початку XXI ст.
	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>
Теми семінарських занять	Робота з текстом: М. Герман, гл.І. Мистецтво модернізму. Витоки	Архітектори і дизайнери: Ле Корбюзьє, Ейлін Грей	Стиль ар деко: скульптура Дмитра Чипаруса, плакати Кассандра.	Формули Павла Філонова, конструкції Якова Ченіхова.	Робота з текстом. Стаття Вальтера Беняміна «Твір мистецтва в епоху його технічного відтворення» (1935).	Теоретичні роботи і проєктна практика Роберта Вентурі. Трактат «Складність та протиріччя в архітектурі» (1966).	Робота з текстом. Генрі Флінт «Есе: концептуальне мистецтво» (1961)	Заха Хадід – архітектор, дизайнер, художник
	<i>1 + 10 бал</i>	<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 10 бал</i>	<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 10 бал</i>	<i>1 + 10 бал.</i>
Сам. робота	П. 6.2. <i>20 балів</i>	П. 6.2. <i>15 балів</i>	П. 6.2. <i>10 балів</i>	П. 6.2. <i>5 балів</i>	П. 6.2. <i>10 балів</i>	П. 6.2. <i>15 балів</i>	П. 6.2. <i>15 балів</i>	П. 6.2. <i>15 балів</i>
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 <i>25 балів</i>				Модульна контрольна робота 2 <i>25 балів</i>			
Бали за модуль	123 бали				128 балів			
Підсумковий рейтинговий бал	251 бал (коефіцієнт успішності: 251 : 100 = 2,51)							

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Асеев Ю.С. Шедевры світової архітектури / Ю.С. Асеев. – К.: Радянська школа, 1982. – 87 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).
2. Бурлака В. Історія образу. Мистецтво 2000 / Вікторія Бурлака. – К.: Фонд підтримки візуальних досліджень, 2011. – 206 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).
3. Герман М. Ю. Модернизм. Искусство первой половины XX в. / М. Ю. Герман. – 2-е изд., испр. – СПб. : Азбука-классика, 2005. – 478 с. : ил. (Посилання на електронне джерело: <https://www.goodreads.com/book/show/12844851-xx>)
4. Ильин И. П. Постмодернизм от истоков до конца столетия : эволюция научного мифа / И. П. Ильин. – М. : Интрада, 1998. – 255 с. (Посилання на електронне джерело: https://royallib.com/book/ilin_ilya/postmodernizm_ot_istokov_do_kontsa_stoletiya___evolyutsiya_nauchnogo_mifa.html)
5. Турчин В.С. По лабиринтам авангарда / В. С. Турчин. – М. : Изд-во МГУ, 1993. – 248 с. (Посилання на електронне джерело: https://royallib.com/book/turchin_v/po_labirintam_avangarda.html)

Додаткова:

1. Андреева Е. Ю. Постмодернизм. Искусство второй половины XX–начала XXI века / Е. Ю. Андреева. – СПб. : Азбука-классика, 2007. – 485 с. : ил.
2. Бобринская Е. А. Концептуализм / Е. А. Бобринская. – М. : Галарт, 1993. – 216 с. : ил.
3. Вуек Я. Мифы и утопии архитектуры XX века / Якуб Вуек ; [пер. с польского М. В. Предтеченского] ; под ред. В. Л. Глазычева. – М. : Стройиздат, 1990. – 286 с. : ил.
4. Голомшток И. Тоталитарное искусство / Игорь Голомшток. – М. : Галарт, 1994. – 294 с. : ил.
5. Гройс Б. Комментарии к искусству / Борис Гройс ; [пер. с нем. А. Фоменко и др.]. – М. : Худож. журн. (ХЖ), 2003 – 341 с.
6. Гройс Б. Утопия и обмен / Борис Гройс. – М. : Знак, 1993. – 374 с.
7. Дженкс Ч. Язык архитектуры постмодернизма / Чарльз А. Дженкс ; [пер. с англ. А. В. Рябушина, М. В. Уваровой]; под ред. А. В. Рябушина, В. Л. Хайта. – М. : Стройиздат, 1985. – 137 с. : ил.
8. Куликова И. С. Сюрреализм в искусстве / И. С. Куликова. – М. : Наука, 1970. – 174 с. : ил.
9. Куликова И. С. Экспрессионизм в искусстве. / И. С. Куликова. – М. : Наука, 1978. – 183 с. : ил.
10. Ле Корбюзье. Архитектура XX века / Ле Корбюзье ; под ред.

К. Т. Топуридзе. – М. : Прогресс, 1970. – 304 с. : ил.

11. Марк Шагал : истоки творческого языка художника : к 125-летию со дня рождения / Гос. Третьяковская галерея ; [сост. А. Готье и др.]. – М. : Виртуальная галерея, 2012. – 218, [1] с. : ил.

12. Модернизм. Анализ и критика основных направлений / [под ред. В. В. Ванслова, М. Н. Соколова]. – М. : Искусство, 1987. – 302 с. : ил.

13. Синий всадник / Ред.: Кандинский В., Марк Ф.; [пер., коммент. и ст. Пышновская З. С.]. – М.: Изобразительное искусство, 1996. – 192 с.: ил

14. Шукурова А. Н. Архитектура Запада и мир искусства 20 века / А. Н. Шукурова. – М. : Стройиздат, 1990. – 319 с. : ил.

9. Додаткові ресурси

1. Основні напрямки образотворчого мистецтва ХХ століття

<http://20century-art.ru/>

2. Як розуміти сучасне мистецтво

<http://www.the-village.ru/>

3. Наталія Смолянська — про часові межі сучасного мистецтва

<http://www.the-village.ru/>

4. Мистецтво ХХ століття

<http://eggheado.com/portfolio/test-razbiraetes-li-vyi-v-iskusstve-hh-veka/>

5. Підручники та книги по мистецтву ХХ століття

<http://www.alleng.ru/edu/art2.htm>